

สาร

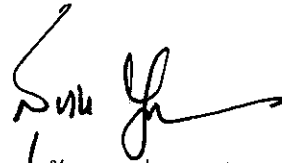
อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

เรียน ท่านผู้พิพากษา ท่านผู้พิพากษาสมทบ และบุคลากรของ
ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร

ด้วยคณะกรรมการปรับปรุงแก้ไขคู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการส่วนวิธีพิจารณาคดีเยาวชน
และครอบครัว (ชุดย่อย) ดำเนินการยกร่างคู่มือฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว

ร่างคู่มือฯ ดังกล่าวจะต้องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการปรับปรุงแก้ไขคู่มือปฏิบัติ
ราชการของตุลาการ(ชุดใหญ่) อีกครั้งหนึ่ง แต่เพื่อให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร
มีแนวทางปฏิบัติราชการคดีเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพหลังศาลมีคำพิพากษาตามมาตรา ๑๓๘
ไปพลางก่อน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจึงเห็นควรเผยแพร่คู่มือในส่วนนี้ให้ทราบทั่วกันทางเว็บไซต์
ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง www.jvnc.coj.go.th ขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวแต่ละแห่ง
จัดทำสำเนามอบแก่ผู้พิพากษาทุกท่านด้วยอีกทางหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และใช้เป็นแนวทางปฏิบัติราชการคดีอย่างเป็นทางการทั่วราชอาณาจักร

(นายสุภัทร อยู่ถนอม)

อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

๒๙ เมษายน ๒๕๕๗

การคุ้มครองสวัสดิภาพหลังศาลมีคำพิพากษาตามมาตรา ๑๓๘

เนื่องด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ได้มีภาระหน้าที่จำกัดแต่เฉพาะในการพิจารณาพิพากษาลงโทษหรือแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนซึ่งกระทำความผิดเท่านั้น การป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดยังเป็นอีกภารกิจหนึ่งที่สำคัญซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถดำเนินการควบคู่ไปกับภารกิจด้านอื่น โดยในส่วนของ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ บัญญัติให้อำนาจศาลเกี่ยวกับดำเนินการด้านนี้ไว้ในมาตรา ๑๓๘ ถึงมาตรา ๑๔๐ เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหรือเยาวชนมิให้ถูกดำเนินคดีอาญาอีก

๑. การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาให้ปล่อยตัวไปตามมาตรา ๑๓๘

หลักเกณฑ์ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๓๘ เป็นกรณีที่กฎหมายให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

๑. ศาลพิพากษาปล่อยเด็กและเยาวชนนั้นไป ซึ่งเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาให้ปล่อยตัวไปนั้น หมายความว่า เด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่าไม่มีความผิดหรือมีความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ

๒. เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิดหรือเด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำให้กระทำความผิด ซึ่งแยกพิจารณาได้เป็น ๒ กรณี

๒.๑ กรณีเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิด การเสี่ยงต่อการกระทำความผิดอาจเกิดจากปัญหาทางกายภาพ หรือจิตใจของเด็กและเยาวชน เช่น มีลักษณะนิสัยใจร้อน โมโหง่าย ขาดความเชื่อมั่นและความเคารพในตนเอง มีประวัติเคยยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีประวัติหรือพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในหลายคดี เป็นต้น

๒.๒ กรณีเด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำให้กระทำความผิด เช่น การที่เด็กและเยาวชนคบหากับกลุ่มเพื่อนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม ครอบครัวอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีเป็นแหล่งอาชญากรรม บิดามารดา ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่หรือไม่มีความสามารถที่จะดูแลเด็กและเยาวชนได้ เป็นต้น

(ที่ประชุมเสนอให้ใช้ข้อความเดิม ตามหน้า ๑)

ข้อสังเกต

การกำหนดเงื่อนไขตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๓๘ ไม่สามารถนำมาใช้ร่วมกับกรณีศาลปล่อยเด็กหรือเยาวชนไปเนื่องจากรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ หรือประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ ประกอบ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๔๔ และกรณีศาลกำหนดเงื่อนไขแก่เด็กและเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๔

มาตรา ๗๕ ประกอบมาตรา ๗๔ เนื่องจากเจตนารมณ์และวิธีการใช้บังคับกฎหมายดังกล่าวมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ

(๑) การรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ หรือประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ ประกอบ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๔๔ เป็นกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนมีความผิดและต้องรับโทษ แต่เมื่อศาลคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม หรือสภาพความผิดหรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ด้วยมีเหตุบางประการที่เห็นควรให้โอกาสจำเลยจึงรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษไว้ ต่างจากกรณี พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๓๘ ซึ่งเป็นเรื่อง ที่ศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนไม่มีความผิด แต่มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดหรืออยู่ใน สภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำให้กระทำความผิดได้ ดังนี้ วิธีการรอกการลงโทษหรือรอก การกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ หรือประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ ประกอบ พ.ร.บ. เยาวชนฯ มาตรา ๑๔๔ จึงเป็นเรื่องที่กฎหมายต้องการให้โอกาสแก่เด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดี และหากเด็กหรือเยาวชนประพฤติผิดเงื่อนไขคุมประพฤติที่ ศาลกำหนดไว้ มีผลให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวต้องถูกกำหนดโทษจำคุกหรือไปรับโทษจำคุกเดิมที่ ศาลกำหนดไว้ ส่วน พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๓๘ เป็นมาตรการว่าด้วยเรื่องการป้องกันการ กระทำความผิด และหากเด็กหรือเยาวชนผิดเงื่อนไข ศาลต้องกลับมาพิจารณาอีกครั้งว่าจะ ดำเนินการอย่างไรแก่เด็กและเยาวชนตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๓๙

(๒) กรณีที่ศาลใช้วิธีการตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๔ หรือมาตรา ๗๕ ประกอบ ๗๔ แก่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ทั้งนี้ แม้ศาลจะกำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่ ไม่มีการควบคุมอิสรภาพ หรือใช้วิธีการควบคุมอิสรภาพตามมาตรา ๗๔ (๕) จนเด็กหรือเยาวชน อายุครบ ๑๘ ปี แล้วปล่อยตัวไป ศาลก็จะกำหนดเงื่อนไขตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๓๘ มาใช้บังคับแก่เด็กและเยาวชนเพิ่มอีกไม่ได้ เพราะวิธีการตามมาตรา ๗๔ และ ๗๕ เป็นกรณีที่ กฎหมายบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนโดยคำนึงถึงอายุและวุฒิภาวะของเด็กขณะกระทำ ความผิด ทำให้ศาลไม่สมควรมีคำพิพากษาลงโทษแต่ให้ใช้วิธีการอื่นแก่เด็กหรือเยาวชนตามที่ กฎหมายบัญญัติไว้แทน ต่างจากกรณีของการใช้วิธีการตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๓๘ ซึ่ง เป็นการป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดในอนาคตดังที่กล่าวไว้ข้างต้น นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๕ ประกอบมาตรา ๗๔ และ พ.ร.บ. ศาลเยาวชน ฯ มาตรา ๑๓๘ ยังมีบทบัญญัติว่าด้วยเงื่อนไข วิธีการใช้บังคับ รวมถึงผู้มีอำนาจควบคุมดูแลการ ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่แตกต่างกันด้วย

๒. วิธีการกำหนดเงื่อนไข เมื่อศาลพิพากษาปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไป ให้ศาลพิจารณา ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก รายงานของศูนย์ให้คำปรึกษาหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในสำนวนว่า เด็กหรือเยาวชนดังกล่าวว่ามีปัจจัยเสี่ยงที่จะไปกระทำความผิดในอนาคตหรือไม่ หากศาลเห็นว่า

เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มอาจกระทำความผิดได้ ให้ศาลกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนตามมาตรา ๑๓๘ (๑) ถึง (๘) ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อไว้ในคำพิพากษา อันได้แก่

๑. ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือห้องที่ได้อันอาจชักนำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำความผิด

๒. ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

๓. ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคมกับบุคคลที่อาจชักนำไปสู่การกระทำความผิด

๔. ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนประพฤติตนอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิด

๕. ให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาล พนักงานคุมประพฤติ หรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นครั้งคราว

๖. ให้เด็กหรือเยาวชนไปศึกษา เข้ารับการฝึกอบรม รับคำปรึกษาแนะนำ รับการรักษาแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ประกอบสัมมาชีพ หรือให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการอบรมศีลธรรม จริยธรรม และหน้าที่พลเมือง

๗. ให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลหรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนนั้น กระทำหรือห้ามมิให้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนตามที่ศาลกำหนด

๘. กำหนดเงื่อนไขอื่นใดเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน

แต่ทั้งนี้มาตรา ๑๓๘ วรรคสอง ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี และต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ด้วย

๓. การจัดให้มีการสอดส่อง ในกรณีที่ศาลกำหนดเงื่อนไขคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนไว้ในคำพิพากษา ศาลต้องจัดให้มีการสอดส่องว่าเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดหรือไม่ ซึ่งรายละเอียดวิธีการในการสอดส่องไว้ให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอดส่องความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนและจัดทำรายงานเสนอต่อศาล พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งแยกพิจารณาได้ ดังนี้

๓.๑ วิธีการสั่ง

หลังจากศาลอ่านคำพิพากษาให้คู่ความฟังแล้ว ให้ศาลกำหนดผู้สอดส่องเด็กหรือเยาวชนและสั่งให้เด็กหรือเยาวชนไปพบเจ้าพนักงานศาลไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา

ให้แจ้งคำสั่งกำหนดผู้สอดส่องและระยะเวลาในการรายงานตามแบบพิมพ์ สร.๔ แก่ผู้สอดส่องทั้งนี้ ศาลอาจกำหนดให้ผู้สอดส่องปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการสอดส่องตามที่ศาลเห็นสมควร รวมถึงการให้ระมัดระวังการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ภาพข้อมูลใด ๆ ในลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ สิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งของเด็กหรือเยาวชน บิดา

มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย บุคคลหรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนนั้น

๓.๒ ผู้สอดส่อง

ในการกำหนดผู้สอดส่อง ให้ศาลพิจารณาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งต่อไปนี้

- ๑) พนักงานคุมประพฤติตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๔๗
- ๒) นักสังคมสงเคราะห์ตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๕๐
- ๓) ผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กฯ มาตรา ๔๘

ทั้งนี้ ให้ศาลคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ของบุคคลที่ศาลกำหนดว่ามีหน้าที่ตามกฎหมายที่เหมาะสมจะเป็นผู้สอดส่องเด็กหรือเยาวชนตามเงื่อนไขของศาลหรือไม่ด้วย (ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาฯ ข้อ ๔)

ข้อสังเกต

ในกรณีที่เด็กมีผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กฯ มาตรา ๔๘ อยู่แล้ว ศาลจะกำหนดให้เป็นผู้สอดส่องก็ได้ ถ้าเด็กไม่มีผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กฯ ก็ให้ตั้งจากพนักงานคุมประพฤติหรือนักสังคมสงเคราะห์

๒. ขั้นตอนที่ศาลต้องการดำเนินการว่าด้วยการสอดส่อง

๑) เมื่อหลังจากศาลอ่านคำพิพากษาให้คู่ความฟังแล้ว ให้ศาลกำหนดผู้สอดส่องเด็กหรือเยาวชนและสั่งให้เด็กหรือเยาวชนไปพบเจ้าพนักงานศาลไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา

ให้แจ้งคำสั่งกำหนดผู้สอดส่องและระยะเวลาในการรายงานตามแบบพิมพ์ สร.๔ แก่ผู้สอดส่องหรือในรายงานของเจ้าพนักงานศาล ทั้งนี้ ศาลอาจกำหนดให้ผู้สอดส่องปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการสอดส่องตามที่ศาลเห็นสมควร รวมถึงการให้ระมัดระวังการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ภาพข้อมูลใด ๆ ในลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ สิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งของเด็กหรือเยาวชน บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย บุคคลหรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนนั้น รวมทั้งกำหนดระยะเวลาให้ผู้สอดส่องจัดทำรายงานต่อศาล ตามแบบพิมพ์ สร.๑ ๔ (พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๓๙ ประกอบข้อบังคับของประธานศาลฎีกาฯ ข้อ ๖ (๖))

๔. การติดตามผล

ในการติดตามผลการสอดส่อง ให้ศาลตรวจดูรายงานการสอดส่องที่ผู้สอดส่องเสนอต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดว่าเด็กหรือเยาวชนมีความประพฤติอย่างไร มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งแบ่งพิจารณาเป็น ๓ กรณี

๑) กรณีภายหลังความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏจากรายงานของผู้สอดส่องว่า ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติด็กหรือเยาวชนนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจดำเนินการ ดังนี้

ก. แก้ไขหรือเพิ่มเติมเงื่อนไขเดิม

ข. เพิกถอนเงื่อนไขเดิมข้อใดข้อหนึ่งหรือทุกข้อ

ค. กำหนดเงื่อนไขอื่นเพิ่มเติม

ในกรณีนี้ศาลอาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข หรือศาลอาจมีหนังสือเรียกให้ผู้สอดส่องเด็ก / เยาวชนและผู้ปกครองมาสอบถาม และให้ศาลจัดเป็นรายงานกระบวนการพิจารณาไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างรายงานกระบวนการพิจารณา กรณีศาลแก้ไขและเพิ่มเติมเงื่อนไขเดิม

นัดพร้อมเพื่อสอบถามวันนี้ เด็ก / เยาวชน ผู้ปกครองของเด็ก / เยาวชน และนักสังคมสงเคราะห์ มาศาล

เนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏตามรายการการสอดส่องของนักสังคมสงเคราะห์ว่า ตามที่ศาลกำหนดให้เด็ก / เยาวชนไปเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพช่างยนต์นั้นปรากฏว่า เด็ก/เยาวชน ไม่สามารถฝึกอบรมต่อได้ เนื่องจากเด็ก / เยาวชนไม่มีทักษะในด้านเครื่องยนต์ จึงขออนุญาตศาลเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเดิม ให้สอดคล้องกับความถนัดของเด็ก / เยาวชน

ศาลสอบผู้ปกครองเด็ก / เยาวชนแล้ว แกลงยืนยันว่า หลังจากเด็ก / เยาวชนไปเข้ารับการอบรมหลักสูตรวิชาชีพช่างยนต์ ปรากฏว่าเด็ก / เยาวชนไม่มีทักษะในเรื่องดังกล่าวแต่มีความสนใจวิชาชีพตัดผมจะศึกษาต่อให้เป็นวิชาชีพตัดผม จึงขอให้ศาลโปรดแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขให้เด็ก/เยาวชนสามารถเข้ารับการอบรมในหลักสูตรวิชาชีพตัดผมต่อไปด้วย

พิเคราะห์แล้วเห็นควรเปลี่ยนเงื่อนไขเป็นให้เด็ก / เยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพตัดผม

หมายเหตุ การฝึกอบรมต้องไม่เกิน ๑ ปี และไม่เกินกว่าเด็ก / เยาวชนอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์

ตัวอย่างรายงานกระบวนการพิจารณา กรณีเพิกถอนเงื่อนไขเดิมข้อใดข้อหนึ่งหรือทุกข้อ

นัดพร้อมเพื่อสอบถามวันนี้ เด็ก / เยาวชน ผู้ปกครองของเด็ก / เยาวชน และพนักงานคุมประพฤติ มาศาล

เนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏตามรายการการสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติว่า เด็ก / เยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติมาโดยตลอด และสนใจศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น โดยเพิ่งไปสอบเพื่อเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้ แต่เนื่องจากโรงเรียน

ดังกล่าวอยู่ในจังหวัดซึ่งห่างไกลจากภูมิลำเนาปัจจุบัน จึงทำให้ไม่สามารถมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติทุก ๓ เดือน ตามเงื่อนไขเดิมได้

ศาลสอบผู้ปกครองเด็ก / เยาวชนแล้ว แกลงยืนยันว่าเด็ก / เยาวชนต้องย้ายไปศึกษาที่โรงเรียนในจังหวัดอื่นจริง ปรากฏตามสำเนาใบมอบตัวนักเรียนที่เสนอต่อศาล และปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีความประพฤติดีขึ้นมาก จึงขอให้ศาลพิจารณาเพิกถอนเงื่อนไขคุมประพฤติแก่เด็ก / เยาวชนเสีย

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่เด็ก / เยาวชนต้องไปศึกษาต่อที่จังหวัดอื่นนั้นทำให้เงื่อนไขที่ศาลกำหนดในคำพิพากษาไม่เหมาะสมแก่การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ประกอบกับได้ความว่าเด็ก / เยาวชนมีความประพฤติที่ดีขึ้น กรณีจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนอีกต่อไป จึงให้เพิกถอนเงื่อนไขการคุมประพฤติดังกล่าว และให้ยุติการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก / เยาวชนรายนี้ กำชับให้ผู้ปกครองติดตามดูแลเด็ก / เยาวชนอย่างใกล้ชิดด้วยตนเองต่อไป

ตัวอย่างรายงานกระบวนการพิจารณา กรณีกำหนดเงื่อนไขอื่นเพิ่มเติม

นัดพร้อมเพื่อสอบถามวันนี้ เด็ก / เยาวชน ผู้ปกครองของเด็ก / เยาวชน และผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมาศาล

เนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏตามรายการการสอดส่องของผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กว่า จากการที่ผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กออกไปเยี่ยมเยียนเด็ก / เยาวชนว่ามีการปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลที่ว่า ห้ามเด็ก / เยาวชนคบหากับบุคคลที่อาจชักนำไปสู่การกระทำผิด ห้ามเที่ยวเตร่เวลากลางคืน และเข้าไปในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมนั้น ปรากฏว่าแม่เด็ก / เยาวชนค่อนข้างปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว แต่กลับพบว่า บิดาของเด็ก / เยาวชนทำร้ายเด็ก / เยาวชนที่บ้านบ่อยครั้ง การกำหนดเงื่อนไขเฉพาะเด็ก / เยาวชน จึงไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก / เยาวชน

ศาลสอบมารดาของเด็ก / เยาวชนแล้ว แกลงว่า บิดาของเด็ก / เยาวชน มีพฤติกรรมดังกล่าวจริง ทำให้บางครั้งเด็ก / เยาวชนหนีออกจากบ้านไปอยู่บ้านเพื่อน ตนก็ต้องไปตามกลับมา เพราะเกรงจะผิดเงื่อนไขต่อศาล ส่วนวันนี้บิดาไม่ได้มาด้วยเพราะยังมีอาการเมาค้างอยู่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า กรณีนี้เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าการกำหนดเงื่อนไขแก่เด็กและเยาวชนไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก / เยาวชน เนื่องจากความประพฤติของบิดาเป็นสำคัญ กรณีจึงเห็นควรกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม โดยห้ามมิให้บิดาทำร้ายเด็ก / เยาวชนและห้ามมิให้ใช้ความรุนแรงแก่เด็ก / เยาวชนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก / เยาวชน

หมายเหตุ อาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๑๓๘ (๗)

๒) กรณีเด็กหรือเยาวชนจงใจไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข

หากเด็กและเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่งของ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ ศาลมีอำนาจออกหมายเรียกเด็กหรือเยาวชนและบิดา มารดา ผู้ปกครอง

บุคคลซึ่งเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยหรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนมาศาลเพื่อดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ว่ากล่าวตักเตือน

๒. ส่งเด็กหรือเยาวชนหรือเยาวชนไปแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในสถานที่ที่ศาลเห็นสมควรเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์

ข้อสังเกต

ก. ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด และศาลมีคำสั่งส่งเด็กและเยาวชนไปแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในสถานที่ที่ศาลเห็นสมควรตามมาตรา ๑๓๙ วรรคสอง ศาลมีอำนาจกำหนดเวลาได้ไม่เกิน ๑ ปี นับแต่เวลาที่ศาลมีคำสั่ง และต้องไม่เกินกว่าเด็กและเยาวชนมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์

ข. สถานที่ที่ศาลเห็นสมควรต้องไม่ใช่สถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมในหมวด ๔ และสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควรตามมาตรา ๕๗ แต่เป็นสถานที่ที่รับการรักษา หรือรับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ หรือสถานที่อื่นทำนองเดียวกัน ซึ่งไม่จำกัดเสรีภาพเด็กหรือเยาวชน

ตัวอย่างรายงานกระบวนการพิจารณา กรณีเด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขและส่งไปแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

นัดพร้อมวันนี้ เด็ก / เยาวชน ผู้ปกครอง และพนักงานคุมประพฤติมาศาล

เนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏตามรายงานการสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติว่า จำเลยไม่มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติภายในระยะเวลาที่กำหนด ๒ ครั้งติดต่อกัน เมื่อพนักงานคุมประพฤติไปเยี่ยมเยียนที่บ้านพบว่า เด็ก / เยาวชนอยู่ในสภาพเหมือนคนเสพยา จึงพามาตรวจปัสสาวะที่สำนักงานคุมประพฤติ พบว่าปัสสาวะเป็นสีม่วงซึ่งเด็ก / เยาวชนรับว่าไปเสพเมทแอมเฟตามีนมาจริง

สอบเด็ก / เยาวชนแล้ว รับว่าที่ไม่ได้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติเพราะหลงลืมส่วนที่ไปเสพเมทแอมเฟตามีนเป็นเพราะเพื่อนกลุ่มเดิมนำมาให้ลองเสพ

สอบผู้ปกครองจำเลยแล้ว แฉลงว่าผู้ปกครองเป็นป้าของเด็ก / เยาวชน ปัจจุบันต้องย้ายไปทำงานที่ต่างจังหวัด จึงฝากให้น้องสาวซึ่งเป็นน้าของเด็ก / เยาวชนช่วยดูแลแทน แต่เด็ก / เยาวชนไม่ค่อยสนิทสนมกับน้า จึงออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อนบ่อยครั้ง ผู้ปกครองเองก็ไม่ค่อยมีเวลาได้กลับบ้านมาดูแลเด็ก / เยาวชน แต่จะพยายามแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของเด็ก / เยาวชนให้ดีขึ้น

พิเคราะห์แล้ว เดิมเด็ก / เยาวชนคบหากับกลุ่มเพื่อนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสมจนเป็นเหตุให้ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีฐานร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่น แต่เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องปล่อยเด็ก / เยาวชนไป ศาลได้กำหนดเงื่อนไขให้เด็ก / เยาวชนไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ไม่คบหา

สมคมกับบุคคลที่ชักนำไปกระทำผิดและห้ามเสพสิ่งเสพติด แต่ปรากฏว่าเด็ก / เยาวชนจงใจไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขและความประพฤติมีความเสี่ยงที่จะไปกระทำผิดได้ ทั้งผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลเด็ก / เยาวชนอย่างใกล้ชิด จึงเห็นควรส่งเด็ก / เยาวชนไปแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่ เป็นเวลา ๑ ปี นับจากวันนี้ และให้ยกเลิกเงื่อนไขคุมประพฤติเดิมทั้งหมด

ข้อสังเกต

กรณีเด็ก / เยาวชนผิดเงื่อนไข มาตรา ๑๓๙ วรรคสอง ให้อำนาจศาลออกหมายเรียกเด็ก / เยาวชน ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กมาศาล หากบุคคลดังกล่าวไม่มา ศาลมีอำนาจออกหมายจับได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๖๖ ประกอบ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๖

๓) กรณีเด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขครบถ้วน

เมื่อศาลได้รับรายงานการสอดส่องตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาข้อ ๖ (๖) ว่าเด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมความประพฤติครบถ้วนให้ศาลส่งยุติการคุมความประพฤติ (ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ข้อ ๘)

๒.การใช้มาตรา ๑๓๘ แก่เด็ก / เยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวหลังฝึกอบรมอันเนื่องจากศาลพิพากษาว่ามีความผิด

ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุมความประพฤติตามมาตรา ๑๔๐ หรือตามที่ศาลมีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๑๓๗ หลังจากเด็ก / เยาวชนได้รับการปล่อยตัวหลังครบกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมระหว่างขั้นต่ำและขั้นสูงตามมาตรา ๑๔๓ ได้ในกรณีต่อไปนี้

๑) กรณีที่ศาลเห็นเอง อาจเกิดจากการที่ศาลได้รับรายงานของสถานฝึกและอบรมว่าเด็ก / เยาวชนได้รับการฝึกอบรมครบถ้วนแล้ว แต่ปรากฏข้อเท็จจริงบางประการว่าเด็กและเยาวชนมีปัจจัยเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำ หรือกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๑๓๗ และศาลอาจพิจารณาปล่อยเด็ก / เยาวชนก่อนครบกำหนดระยะเวลาฝึกอบรมตามคำพิพากษาเดิม ศาลก็อาจกำหนดเงื่อนไขตามมาตรา ๑๓๘ เพื่อคุมความประพฤติเด็ก / เยาวชนไว้ได้

๒) ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองสถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรมร้องขอในกรณีเช่นนี้ ศาลต้องพิจารณาเหตุผลตามคำร้องขอว่าสมควรที่จะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติเด็ก / เยาวชนไว้ตามมาตรา ๑๓๘ หากเห็นว่ามีเหตุสมควรให้ศาลกำหนดเงื่อนไขให้เหมาะสมและจำเป็นแก่พฤติการณ์ ทั้งนี้ ศาลอาจเรียกเด็ก / เยาวชนและผู้ร้องขอ มาสอบถามถึงเหตุผลและรับฟังความเห็นของทั้งสองฝ่ายก่อนได้

ส่วนรายละเอียดของวิธีการกำหนดเงื่อนไข การสอดส่อง การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข รวมถึงการบังคับในกรณีที่เด็ก / เยาวชนจงใจไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขให้นำมาตรา ๑๓๘ วรรคสอง วรรคสาม และมาตรา ๑๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อสังเกต

เฉพาะกรณีที่ได้ก / เยาวชนที่ได้รับการพิจารณาปล่อยตัวหลังครบกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมระหว่างขั้นต่ำและขั้นสูงตามมาตรา ๑๔๓ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด นอกจากศาลมีอำนาจออกหมายเรียกแล้ว ศาลอาจเห็นสมควรส่งเด็ก / เยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมตามระยะเวลาที่เหลืออยู่ได้ ตามมาตรา ๑๔๓ วรรคสอง